

7. Никифорчук Д. Й. Боротьба оперативних підрозділів МВС України з бандитськими формуваннями : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.07.04. Київ, 2000. 21 с.

Одержано 21.11.2017

УДК [343.102:343.123.12](477)

Павло Миколайович МІТРУХОВ,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності

та розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ОКРЕМОЇ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Основним завданням взаємодії слідчих підрозділів органів Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами поліції відбувається на основі Конституції України, Кримінального кодексу (далі – КК) України, Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, Закону України «Про Національну поліцію» (далі – ЗУ «Про НП»), інших актів законодавства України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами поліції в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні [1].

Аналіз сучасної практики та нормативно-правових актів свідчить про незадовільну якість взаємодії слідчих з іншими підрозділами Національної поліції України. Саме тому вирішення цієї проблеми має як теоретичне, так і практичне значення.

Окремі проблеми взаємодії слідчих з іншими підрозділами Національної поліції України та шляхи їх вирішення частково досліджено у працях І. В. Басистої [2], О. В. Бега [3], Л. В. Максимів [2], О. В. Яковлева [4] та інших, однак у їх роботах, як і в сучасному законодавстві, є деякі прогалини, вирішенню яких будуть присвячені наші тези.

Враховуючи викладене, доцільно провести порівняльне дослідження окремої проблеми взаємодії слідчих з іншими підрозділами Національної поліції України за старим і новим законодавством та запропонувати її вирішення.

Відповідно до ч. 3 статті 13 ЗУ «Про НП», у складі поліції функціонують: кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція, поліція особливого призначення [5].

Разом з тим, не всі вищевказані підрозділи Національної поліції України мають право виконувати доручення слідчого. Законодавець у ст. 40 КПК України вказує, що слідчий уповноважений: проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених цим Кодексом (п. 2 ч. 2 ст. 40 КПК України); доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України) [6]. Тобто слідчому законодавством дозволено надавати доручення лише оперативним підрозділам. Така ж сама прогалина стосується і ст. 41 КПК України [6].

Що стосується ЗУ «Про НП», то в ньому взагалі відсутні норми з питань виконання доручень слідчого підрозділами Національної поліції України [5].

Норми раніше діючого законодавства, на відміну від чинних, не обмежували виконання доручень слідчого лише оперативними підрозділами. Так, за змістом п. 9 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про міліцію», міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право за дорученням слідчого органу досудового розслідування, прокурора проводити або брати участь у проведенні процесуальних дій у кримінальному провадженні та виконувати ухвали слідчого судді, суду про привід учасників кримінального провадження у порядку, передбаченому КПК України [7].

Тобто бачимо, що доручення слідчих могли виконувати не лише оперативні підрозділи, а всі органи міліції [5–7]. До її складу входили такі підрозділи, як: кримінальна міліція, міліція громадської безпеки, державна автомобільна інспекція, міліція охорони, судова міліція, спеціальна міліція, внутрішня безпека, міліція особливого призначення [7]. Слід взяти до уваги і те, що норми Кримінально-процесуального кодексу України ще більше розширювали суб'єктів виконання доручень слідчого. Так, згідно з ч. 3 ст. 114 Кримінально-процесуального кодексу України, слідчий щодо розслідуваних ним справ був вправі давати органам дізнання доручення і вказівки про провадження розшукових та слідчих дій і вимагати від органів дізнання допомоги при провадженні окремих слідчих дій. Такі доручення

і вказівки слідчого є для органів дізнання обов'язковими [8]. На той час органами дізнання були:

1) міліція; податкова міліція – у справах, що належать згідно із законом до її компетенції;

2) органи безпеки – у справах, віднесених законом до їх відання;

3) начальники органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та їх заступники з питань провадження дізнання – у справах про злочини, вчинені військовослужбовцями Збройних Сил України та військовозобов'язаними під час проходження ними зборів, працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків або в розташуванні військової частини, а командири (начальники) військових частин, з'єднань, начальники військових установ – у справах про злочини, вчинені підлеглими їм військовослужбовцями і військовозобов'язаними під час проходження ними зборів, а також у справах про злочини, вчинені працівниками Збройних Сил України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків або в розташуванні військової частини, з'єднання, установи чи на військових об'єктах; командири кораблів – у справах про злочини, вчинені підлеглими їм військовослужбовцями, а також у справах про злочини, вчинені працівниками Збройних Сил України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків під час походу за межами України;

4) митні органи – у справах про контрабанду;

5) начальники установ виконання покарань, слідчих ізоляторів – у справах про злочини проти встановленого порядку несення служби, вчинені працівниками цих установ, а також у справах про злочини, вчинені в розташуванні зазначених установ;

6) органи державного пожежного нагляду – у справах про пожежі і порушення протипожежних правил;

7) органи прикордонної служби – у справах про незаконне переправлення осіб через державний кордон та у справах про використання завідомо підроблених документів при перетинанні державного кордону;

8) капітани морських суден, що перебувають у далекому плаванні;

9) командири підрозділів Державної спеціальної служби транспорту – у справах про злочини, вчинені підлеглими їм військовослужбовцями і військовозобов'язаними під час проходження ними зборів, а також у справах про злочини, вчинені працівниками Державної спеціальної служби транспорту у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків або в розташуванні відповідного підрозділу Державної спеціальної служби транспорту [8].

Отже, на відміну від нового КПК України, старий кодекс передбачав широке коло підрозділів, що були зобов'язані виконували доручення і вказівки слідчого. Це значно спрощувало та полегшувало взаємодію слідчих з іншими підрозділами.

Щоб вирішити цю проблему, необхідно внести доповнення до діючого законодавства, а саме:

- до п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України та викласти його у наступному вигляді: «доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним та іншим підрозділам»;

- до ст. 41 КПК України «Оперативні підрозділи» і викласти її у наступній редакції:

«Стаття 41. Оперативні та інші підрозділи

1. Оперативні та інші підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України – за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

2. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного або іншого підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних та інших підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

3. Доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним або іншим підрозділом»;

- до ч. 1 ст. 23 ЗУ «Про НП» окремим пунктом такого змісту: «виконує доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій».

Окрім цього, для вирішення вказаної проблеми необхідно внести відповідні зміни та доповнення і до інших нормативно-правових актів.

Висновок. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що вирішення зазначеної проблеми надасть можливість більш якісно здійснювати взаємодію слідчих з іншими підрозділами Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 31.10.2017).

2. Басиста І. В., Максимів Л. В. Тимчасовий доступ до речей і документів: деякі аспекти // Наукове забезпечення досудового розслідування: проблеми теорії та практики : зб. тез доп. V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 лип. 2016 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 39–41.

3. Бех О. В. Порядок взаємодії оперативних підрозділів зі слідчими та прокурором в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій // Наукове забезпечення досудового розслідування: проблеми теорії та практики : зб. тез доп. V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 лип. 2016 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 44–46.

4. Яковлев О. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час проведення слідчих (розшукових) дій. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 217–224. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/1-2017/yakovlev.pdf> (дата звернення: 31.10.2017).

5. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print> (дата звернення: 31.10.2017).

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 31.10.2017).

7. Про міліцію : закон України від 20.12.1990 № 565-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-12> (дата звернення: 31.10.2017). Втратив чинність.

8. Кримінально-процесуальний кодекс України : закон УРСР від 12.01.1961 № 2 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-05> (дата звернення: 31.10.2017). Втратив чинність.

Одержано 01.11.17

УДК 343.31

Яна Олексіївна МОРОЗОВА,

кандидат юридичних наук,

докторант Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОЦЕСІ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ

Організована злочинність, зокрема загальнокримінальної спрямованості, на сьогодні охоплює як східну, так і західну півкулі і включає осіб з етнічними або культурними зв'язками з Європи,